

εις ὅλας τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς αὐτοκρατορίας, νεκρὸς δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐμβῆ ἀπὸ τὴν νότιον πύλην, ἐπειδὴ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας ἀναβαίνει εἰς τὸν θρόνον του μὲ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστραμμένον πρὸς νότον.

Ἡ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΚΑΙ Οἱ ΝΕΑΠΟΛΙΤΑΙ.

Συνέχεια καὶ τέλος. Ἰδε σελ. 97-98.

ὍΠΩΣ καὶ ἂν ἐπαινωσί τινα τῶν ἐν Νεαπόλει οἱ περὶ αὐτῆς συγγράψαντες, ὅλοι συμφώνως τάττουσιν αὐτὴν ἐσχάτην εἰς τὸν κατάλογον τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν ὡς πρὸς τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν. Καὶ αὐτὸς ὁ Δόκτωρ Μέυερ δυσχάρεστος ὁμολογεῖ, ὅτι οἱ Νεαπολίται εἶναι οἱ ἀμαθέστατοι ὅλων τῶν Ἰταλῶν. Διὰ τὰς κατωτέρας κλάσεις δὲν ὑπάρχει κανὲν μέσον ἐκπαιδεύσεως· καὶ ὁ κληρὸς, μὴ δυνάμενος νὰ κρίνωσιν ἐκ προσωπικῆς πείρας περὶ τῆς ἀξίας τῶν γραμμάτων, παρρησία κηρύττουσιν ὅτι ἡ διανοητικὴ καλλιέργεια εἶναι βλαβερὰ εἰς τοὺς πένητας. Ἀλλὰ καὶ οἱ εὐκατάστατοι ὀλίγον διαφέρουσι κατὰ τοῦτο. Ἡ ἀνατροφή των περιορίζεται κατὰ μέγα μέρος εἰς θρησκευτικὰ γυμνάσματα, εἰς τὴν ἀπόκτησιν τερπνῶν τινων προτερημάτων, οἷον μουσικῆς καὶ στιχουργίας, καὶ εἰς ἐξωτερικὴν τινα χρηστοθήθειαν ἢ τὸν λεγόμενον ἐξευγενισμόν. Ἐνόσω δὲ τὰ γυμνάσια καὶ τὰ σχολεῖα, δημόσια τε καὶ ἰδιαιτέρα, εἶναι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπὶ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ἐπιτροπῆς, συγκειμένης σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ Νεαπολιτῶν ἱερέων, μόλις δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ βελτίωσιν τοῦ συστήματος.

Πιθανὸν ὅτι εὐρίσκονται εἰς τὴν Νεάπολιν ἀπὸ 90 ἕως 100 χιλιάδες παιδῶν καὶ κορῶν μεταξὺ τοῦ πέμπτου καὶ δεκάτου ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας των. Ἐκ τούτων τέσσαρες ἢ πέντε χιλιάδες μόνον λαμβάνουσιν εἰδὸς τι διδασκαλίας. Εἰς τὰς ἐπαρχίας ὁ ἀριθμὸς εἶναι κατ' ἀναλογίαν ἔτι μικρότερος. Δισχιλίας κόραι, λογαριάζει ὁ Γαλάντιος, φοιτῶσιν εἰς σχολεῖα· ἀλλ' ἐκ τῶν δισχιλίων τούτων ὀλιγώτεραι τοῦ πεμπτημαρίου μαθάνουσι καὶ τὸ ἀναγινώσκειν καὶ, τὸ χειρότερον, πολλάκις καὶ αὐταὶ αἱ διδασκάλισσαι εἶναι ἀνίκανοι νὰ μεταδώσωσι τὸν στοιχειώδη τοῦτον κλάδον τῆς μαθήσεως. Τὰ κοράσια, τῶν ὄντι, στέλλονται εἰς τὸ σχολεῖον μόνον διὰ νὰ ἐκβαίνωσιν ἀπὸ τὸ μέσον, καὶ ἂν διδαχθῶσι τὸ πλέκειν καὶ τὸ ράπτειν, οἱ γονεῖς ὡς ἐπιτοπλεῖστον ὑπερευχαριστοῦνται.

Εἰς ὅλον τὸ βασιλεῖον τῆς Νεαπόλεως δὲν ὑπάρχει παρὰ μία μόνον σχολή, ἧτις ἐπαγγέλλεται καὶ ὅτι προετοιμάζει νέους διὰ τὸ πανεπιστήμιον· καὶ ἡ σχολὴ αὕτη, τὸ Βασιλικὸν Λύκειον τοῦ Σωτῆρος, περιέχει ὡς 150 μαθητάς. Ἀλλὰ τ' ἀπαιτούμενα παρὰ Νεαπολίτου μαθητοῦ εἶναι μετριώτατα. Τὰ

Ἑλληνικὰ παραδίδονται μόνον κατ' ὄνομα, καὶ δὲν κρίνονται ἀναγκαῖα οὔτε εἰς τοὺς ἱερεῖς. Εἰς τὰ Λατινικὰ οἱ μαθηταὶ ἀποκτῶσι μεγάλην εὐροίαν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμπορεῖ νὰ φανῆ θαυμαστόν, ὅταν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν συγγένειαν τῶν δύο διαλέκτων. Τὰ μαθηματικὰ διδάσκονται προσέτι εἰς τὸ Λύκειον μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Ἡ ἱστορία εἶναι εἰς ἐλλεινῆν θέσιν, ἀναγκαζομένη νὰ ὑπηρετῆ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν θεολογίαν. Τὰ ἐν Νεαπόλει γυμνάσια ὑπόκεινται ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς μοναστήρια, καὶ ἐπιστατοῦνται ὑπὸ μοναχῶν. Τὸ γυμνάσιον τοῦ Ἁγ. Σεβαστιανοῦ, διευθυνόμενον ὑπὸ τῶν Ἰησοιτῶν, φημιζεται ὡς τὸ καλλίτερον. Περιέχει δὲ συνήθως 500 σπουδαστάς, καὶ ἔχει φήμην διὰ τὰ μαθηματικὰ ἀνωτέραν καὶ τῆς τοῦ Λυκείου. Τὰ Λύκεια καὶ Γυμνάσια τῶν ἐπαρχιακῶν πόλεων σπανίως ὑπάρχουσιν ἐκτὸς εἰς τὴν Ἐπετηρίδα τοῦ κράτους· ἂν ἐρωτησῆ τις περὶ αὐτῶν, τὰ εὐρίσκει σχεδὸν πάντοτε στοιχειώδη μόνον σχολεῖα.

Τὸ πανεπιστήμιον τῆς Νεαπόλεως ἐθεμελιώθη ὑπὸ Φριδερικου τοῦ Β' ἐν ἔτει 1224· ἀλλὰ κατὰ τινα παράδοσιν, διαιωσιθεῖσαν δι' ἐπιγραφῆς, τὸ κατὰστημα ἔλαβεν ἀρχὴν εἰς ἐποχὴν χρόνου πολὺ μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένην· λέγουσιν ὅτι καὶ ὁ Ὀμηρικὸς Ὀδυσσεὺς ἐσπούδασεν αὐτόθι! Εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο εἶναι προσηρητημένοι πεντήκοντα δύο καθηγηταί· ἐξ τῆς θεολογίας, δεκατέσσαρες τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν ἐπιστημῶν, δεκαεξ τῆς ἰατρικῆς, ὀκτὼ τῆς νομικῆς, καὶ ὀκτὼ τῆς φιλοσοφίας καὶ φιλολογίας. Τὸ ὀλιγάριθμον τῶν τῆς θεολογίας καθηγητῶν προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι οἱ πλείστοι νέοι οἱ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ προσδιωρισμένοι ἐκπαιδεύονται εἰς τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν φροντιστήριον. Εἰς ἀμρότερα ὅμως τὰ καταστήματα ἡ θεολογία διδάσκεται ἀθλίως. Οἱ διδάσκαλοι παραφυλάσσονται ἀγρύπνως, ὑποχρεοῦνται νὰ περιορίζωσι τὰς διδασκαλίας των εἰς αὐστηροτάτην γραμμὴν ὀρθοδοξίας, καὶ δὲν ἐπιτρέπονται νὰ ποικίλλωσι τὰς παραδόσεις των εἰμὴ διὰ τινος τυχηροῦ σκώμματος κατὰ τῶν αἰρετικῶν, ἢ διὰ τινος ἀστελεῆς διηγήσεως τῶν ἀνυπάρχτων δογμάτων, ὅσα αἱ γόνιμοι φαντασίαι των ἀποδίδουν εἰς τοὺς βαρβάρους Διαμαρτυρομένους τῆς ἀρχτοῦ. Αἱ μαθηματικαὶ καὶ φυσικαὶ ἐπιστήμαι διδάσκονται ἀρκετὰ καλά. Τὸ αὐτὸ ἀληθεύει περὶ τῆς ἰατρικῆς· τὰ διάφορα δὲ νοσοκομεῖα καὶ ἐλεημονητικὰ καταστήματα συγκροτοῦσιν ἄριστα σχολεῖα διὰ τοὺς φοιτητάς. Ἐπικρατεῖ ὅμως δεινὴ τις κατάχρησις· ὅτι δηλ. δίδονται ἰατρικὰ διπλώματα εἰς ἀμαθεῖς μοναχοὺς, οἵτινες ἐξετάζονται μὲν, ἀλλὰ μετὰ πολὺ ὀλιγώτερας αὐστηρότητος παρ' οἱ λαϊκοὶ μαθηταί. Ἡ ἱστορία, ἡ φιλολογία, καὶ ἡ

φιλοσοφία εὐρίσκονται εἰς ἑλεεινὴν θέσιν. Ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑβραϊκῶν ἔχει πρὸ χρόνων ἓνα μόνον πτωχὸν ἱερέα, ὅστις ἀκροάζεται τὰς παραδόσεις του. Τὸ ἀληθές ἐστὶν ὅτι ἱερεὺς, περὶ οὗ ὑποπτεύονται ὅτι ἀναγινώσκει τὰς Γραφὰς εἴτε Ἑβραϊστὶ εἴτε Ἑλληνιστὶ, θεωρεῖται μετὰ πολλῆς δυσπιστίας, καὶ ἡ ὁρθοδοξία του λογίζεται ὡς μὴ ἐκ τῶν ὑγιεστάτων.

Ἄλλος Γερμανὸς περιηγητὴς (Lüdemann) ἀστεῖως περιγράφει μίαν τῶν κλάσεων, ἥτις παρεδίδετο Ἑλληνικά.

« Εἰσῆλθονεν, » λέγει, « ν' ἀκούσωμεν τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα. Ἡρακλῆος τις Ἀββᾶς, κρατῶν Νέαν Διαθήκην εἰς τὰς χεῖρας του, περιεπάτει σοβαρῶς ἄνω καὶ κάτω ἐνώπιον τῶν τριῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διότι τὸ ἀκροατήριον δὲν συνίστατο ἐκ πλειοτέρων. Ἡ παράδοσις ἤρχισε. Θεορῶδες λογομαχία περὶ τοῦ τίς ν' ἀρχίσῃ νὰ ἐξηγήθῃ διήρκεσεν ἰκανὴν ὥραν. Μετὰ δὲ τὸ προσιμῶν τοῦτο, εἰς τῶν νεανίσκων, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ χειρογράφου του, μετέφρασεν ἐδάφιόν τι. Ἡ προφορά του ἦτο φρικτὴ, καὶ ἡ ἐξήγησις χειροτέρα· ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Ἀββᾶς, ὅστις προδήλως δὲν ἀπῆτει μεγάλα πράγματα, ὑπερβυχαριστήθη, καὶ ἐξεφώνει ἀδιακόπως, « Εὖγε! Ἀξίολογα! Ὑπέρευγε! » σεμνυνόμενος εἰς τὸσον προκομμένων μαθητῆν. Μετ' ὀλίγον ὁ δεύτερος ἐκλήθη νὰ διαπρέψῃ ὁμοιοτρόπως. « Εἶναι ἡ ἀράδα σας, κύριε Φραγκίσκε » ἀλλ' ὁ κύριος Φραγκίσκος ἐλευθέρως ὠμολόγησε τὴν ἀνικανότητά του· καὶ ἤλθε τώρα ἡ ἀράδα τοῦ τρίτου Ἑλληνιστοῦ, τοῦ κυρίου Γιούλου, νὰ δεῖξῃ τὴν πολυμαθεῖαν αὐτοῦ· ἀλλ' οὕτως, βλέπων τὸ ἐπικίνδυνον τῆς θέσεώς του, ἐπῆδυσεν ὅθεν ἐκάθητο, καὶ ἐπιτηδεύει ἐξέκοψεν ἀπὸ τοῦ δωματίου. Ἔμεινε τώρα ὁ Ἀββᾶς μόνος μετὰ τοῦ πρώτου τῶν μαθητῶν, ὅστις ἀπητήθη ν' ἀρχίσῃ καὶ δεύτερον νὰ ἐξηγή· ἀλλὰ καὶ ὁ προκομμένος οὗτος ὠμολόγησεν ὅτι δὲν εἶχε μελετήσει παρ' ἑν μόνον τὸ ἥδη μεταφρασθὲν ἐδάφιον· ὅθεν ὁ καλὸς καθηγητὴς κλείσας τὸ βιβλίον ἀπέλυσε τὴν κλάσιν. »

Τὸ πλῆθος τῶν ἑορτῶν εἶναι μέγα ἐμπόδιον εἰς παντὸς εἶδους μελέτην. Τὴν Πέμπτην ἔχουσι διακοπὴν ὅλα τὰ Ἰταλικά σχολεῖα, ἐκτὸς ἂν τύχῃ ἐκκλησιαστικὴ ἑορτὴ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐβδομάδος. Γίνεται δὲ καὶ παύσις τριῶν ἐβδομάδων τὸ Πάσχα, καὶ ἄλλη τετράμηνος τὸ φθινόπωρον, ἀρχίζουσα τὴν 4ην Ἰουλίου. Ἡ δημοσία ὅμως ἐκπαίδευσις, ὅποια καὶ ἂν ἦναι, δὲν ἀπαιτεῖ κάμμίαν δαπάνην· διότι ὁ θέλων συγχωρεῖται ν' ἀκροάζηται τὰς παραδόσεις ἀμισθί. Ἐκαστὸς δὲ καθηγητὴς δίδει ἐν μάθημα κατ' ἐκάστην. Τὸ μάθημα διαρκεῖ ἡμίσειαν ὥραν, καὶ συνίσταται κοινῶς ἐξ ὁμιλίας τοῦ καθηγητοῦ· οἱ φοιτηταὶ ἀκροάζονται μετὰ κοσμίας σιωπῆς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ λαμβάνωσι σημειώσεις τῶν παρατηρήσεων τοῦ διδασκάλου των· εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ μαθήματος ἐπευφημοῦσι, κροτοῦντες τὰς χεῖρας ἢ κτυποῦντες μετὰ τὰ βιβλία καὶ τὰς βακτηρίας. Οἱ καθηγηταὶ πληρόνονται ἀθλίως. Ὀλίγοι ἀπολαμβάνουσιν ὑπὲρ τὰ ἐξακόσια τάλλαρα διὰ τὰς δημοσίας ἐκδουλεύσεις των, καὶ τινες ὀλιγώτερα. Ἐπειδὴ δὲ μετὰ τοιοῦτον εἰσόδημα δυσκόλως ζῆ τις ἐν Νεα-

πόλει, αὐξάνουσι τὰ κέρδη των δίδοντες ἰδιαίτερα μαθήματα, καὶ εἰς τὰς μερικὰς ταύτας παραδόσεις ἀποκτῶσιν οἱ μαθηταὶ τὰς ὀλίγας γνώσεις των. Εἰς τὸ πανεπιστήμιον φοιτῶσι κατ' ὄνομα 1200 ἢ 1500 μαθηταὶ· ἀλλὰ καὶ καθηγηταὶ καὶ φοιτηταὶ παρευρίσκονται ἐπίσης ἀτάκτως. Ὅταν ἔλθῃ ὁ καιρὸς νὰ λάβῃ ὁ μαθητὴς τὸ δίπλωμά του, τὸ μόνον αὐστηρῶς ἀπαιτούμενον εἶναι νὰ παραστήσῃ βεβαιωτικὸν ὅτι ἐσύχναζε τακτικῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἔχομεν μόνον νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὑπάρχει ἐν Νεαπόλει στρατιωτικὴ καὶ ναυτικὴ σχολή, ἀλλὰ καὶ αὗται ὀλίγον ὑπερτεροῦσι τὸ Πανεπιστήμιον ἢ τὸ Λύκειον.

Ἡ Νεάπολις περιέχει ἑκατὸν πενήτηντα βιβλιοπώλας· ἰκανὸν ἀριθμὸν βέβαια εἰς πόλιν, ὅπου δὲν πλεονάζουσιν οὔτε συγγραφεῖς οὔτε ἀναγνώσται· ἀλλ' οἱ πλείστοι τούτων πωλοῦσι μόνον βεβλαμμένους τόμους, ἢ, ἄλλως εἰπεῖν, ἀγοράζουσι τὴν σοφίαν μετὰ τὴν ὁκᾶν, καὶ τὴν μεταπωλοῦσιν ἐπὶ μετρίῳ κέρδει εἰς ἀνθρώπους μεταχειριζομένους τὰ βιβλία δι' ἄλλα τέλη χρησιμώτερα τῶν διανοητικῶν. Προσέτι, τυπογράφοι, χαρτοπῶλαι, καὶ βιβλιοδέται συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸν κατάλογον καὶ ἐργαστήριον μετὰ ἰκανὴν ποικιλίαν βιβλίων δὲν ὑπάρχει εἰς ὅλην τὴν πόλιν. Οἱ συγγραφεῖς, οἵτινες φιλοτιμοῦνται νὰ βλέπωσι τετυπωμένα τὰ προϊόντα τῆς διανοίας των, ἐκδίδουσι αὐτὰ ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἰδίαις δαπάναις· καὶ γενικῶς χαρίζουσι πολὺ περισσότερα ἀντίτυπα τῶν ὅσα πωλοῦσι. Κατ' ἀλήθειαν, μέγα ἐμπόδιον ἐπιφέρει εἰς τὴν πρόδον τῆς παιδείας ἡ αὐστηρὰ λογοκρισία, εὐρισκομένη ὅλως διόλου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κλήρου, ὡς καὶ ὁ ἐφ' ὧν τῶν ξένων βιβλίων βαρὺς δασμὸς. Ἐκαστὸς τόμος ὀγδόου σχήματος πληρόνει τελωνιακὸν δασμὸν τριῶν Καρλίνων (ἐξ γροσίων)· τόμος δὲ τετάρτου σχήματος πληρόνει δώδεκα γρόσια, καὶ τόμος εἰς φύλλον εἴκοσι γρόσια. Τοιοῦτοτρόπως, τὸ ἀπροστάτευτον τῆς φιλολογικῆς ἰδιοκτησίας, ἐξ ἑνὸς μέρους, ἐμποδίζει τοὺς βιβλιοπώλας νὰ ἐκδίδωσι τὰ πονήματα τῶν ἐγγυρῶν συγγραφέων· ἡ ἱερατικὴ λογοκρισία, ἐξ ἄλλου, ἀπαγορεύει τὴν εἰσαγωγὴν παντὸς συγγράμματος ἀμφιβόλου ὀρθοδοξίας, εἴτε θεολογικῆς εἴτε πολιτικῆς· τὰ δὲ ὀλίγα ἐφήμερα βιβλία, ὅσα λαμβάνουσι τὴν ἄδειαν νὰ εἰσέρχωνται, πληρόνουσι τὸσον βαρὺν δασμὸν, ὥστε γάρνιν κερδοσκοπίας δὲν δύνανται νὰ εἰσαχθῶσιν. « Ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία τῆς Νεαπόλεως, » παρατηρεῖ ὁ Δόκτωρ Μέυερ, « κοιμάται βαθὺν ὕπνον, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἀγρυπνοῦσι, μὴ τὴν ἐξυπνίσῃ τις. »

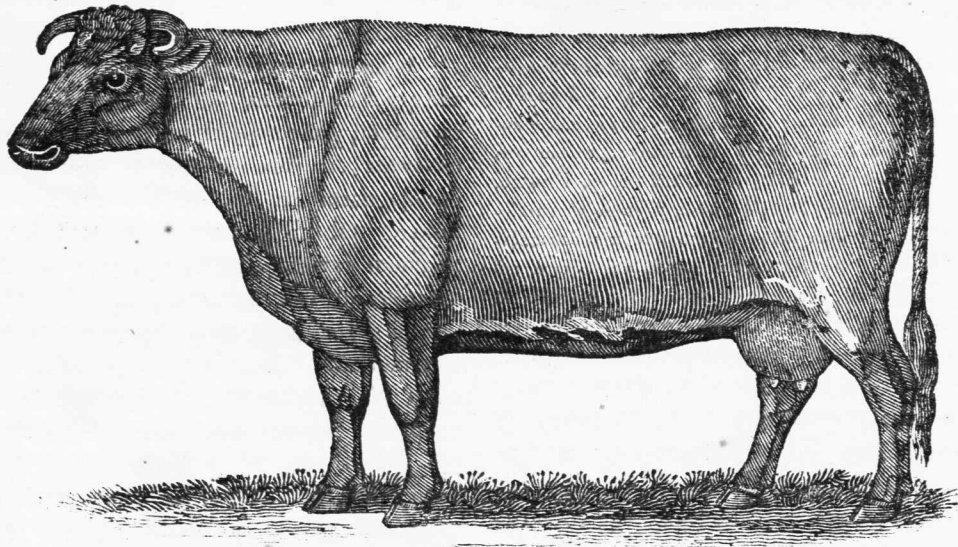
Τὸ νομικὸν ἐπάγγελμα, καθὸ τὸ ἐπικερδέστερον, ἐλκύει τοὺς δραστηριωτέρους τῶν φοιτητῶν τοῦ παν-

επιστημίου. Εύρισκονται δὲ πολλοὶ ἀριστοὶ δικηγόροι εἰς τὴν Νεάπολιν· ἀλλ' ἡ ἰκανότης αὐτῶν σπανίως ἐπιδεικνύεται διὰ τοῦ τύπου, καὶ τότε ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς ἐφήμερα φυλλάδια· καὶ ὅμως τὸ τριτημόριον τῶν ὅσα ἐτησίως τυπώνονται ἐν Νεαπόλει πραγματεύονται περὶ τοῦ νόμου. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων τούτων ὀλίγιστα εἶναι ἀξιόλογα πρὸς τοὺς ἄλλοεθνεῖς. Τὸ 1834 ἐξεδόθη συμπεριληπτικὸν τι πόνημα, τρίτομον, περὶ τῶν νόμων τοῦ βασιλείου τῶν Δύο Σικελιῶν· τὸ δὲ 1832, Κάρλος Ἀλφάν ὁ ἐκ Ῥιβέρας ἐτύπωσε καταστατικὸν τι πόνημα μεγίστης ἀξίας, ἐν ᾧ, μετ' ἀνεπίστου παρρησίας, ἐξέθηκε πολλὰ καταχρήσεις καὶ ἐλαττώματα τῆς ὑπαρχούσης κυβερνήσεως. Ἐδείξε τὴν ἀμέλειαν τῶν δασῶν, τὴν πρὸς τὴν αὔξησιν τῶν λοιμικῶν ἐλῶν ἀδιαφορίαν,

τὴν ἔλλειψιν λιμένων, λοιμοκαθαρτηρίων, διωρῦγων, δρόμων, καὶ γεφυρῶν. Προβαίνει δ' ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐπαινέσῃ πολλὰ τῶν ὅσα ἐπραξάν οἱ Γάλλοι, καὶ νὰ δείξῃ ὅτι πολλαὶ τῶν μεταρρυθμίσεων τῶν ἀπερισκέπτως ἀφέθησαν νὰ καταντήσωσιν ἄχρηστοι. Εἶναι τῶντι μέγα θαῦμα ὅτι τοιοῦτον πόνημα ἐσυγχωρήθη νὰ κυκλοφορῇ, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε δὲν προέκυψεν ἐξ αὐτοῦ κἀνὲν ἀποτέλεσμα.

Ἐκ τῶν φιλολόγων ὁ Βολπικέλλας εἶναι ἀξίος ἐντίμου μνήμης διὰ τὰς περὶ Ἑλληνικῆς Τραγωδίας τέσσαρας βίβλους του. Ὁ Βασίλειος Πούρτος ἐξέδωκεν ἀρίστην μετάφρασιν τοῦ λόγου τοῦ Περικλέους ἐκ τοῦ δευτέρου βιβλίου τοῦ Θουκυδίδου. Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Αὐελλίνου εἶναι γνωστὸν εἰς ὅλους τοὺς νομισματολόγους τῆς Εὐρώπης.

ΔΑΜΑΛΙΣ, ἢ ΒΟΥΣ.

Ἐκ τῶν πολυαριθμῶν ζώων, ἅτινα πληροῦσι τὴν γῆν, δὲν ὑπάρχει κἀνὲν ἀξιολογώτερον τῆς Δαμάλεως· ὁ ἵππος εἶναι ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἰδιοκτησία τῶν πλουσίων· τὸ πρόβατον ἀκμάζει μόνον ἀγεληδόν, καὶ ἀπαιτεῖ ἀδιακόπως τὴν μεγίστην ἐπιμέλειαν· ἀλλ' ἡ Δάμαλις εἶναι εἰς τὰς κτηνοτρόφους χώρας τὸ καύχημα τοῦ πτωχοῦ, ὁ πλοῦτος καὶ τὸ ὑποστήριγμά του. Τὸ κλίμα καὶ αἱ παχεῖαι νομαὶ τῆς Μεγάλης Βρετανίας φαίνονται ἰδιαιτέρως κατάλληλα εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸ σωματικὸν σύστημα τῆς Δαμάλεως· διότι, παρατηροῦσα τὴν ποσότητα μᾶλλον ἢ τὴν ποιότητα τῆς τροφῆς τῆς, δυσκολεύεται πολλαχῶς νὰ εὕρῃ τὴν ἀπαιτούμενην. Αἱ παρ' ἡμῖν βόες εἶναι ὡς ἐκ τούτου πολὺ κατώτεροι τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἄλλαις βορειναῖς χώραις.

Ἡ ἡλικία τοῦ ζώου τούτου γνωρίζεται εὐκόλως, διὰ τῆς ἐξετάσεως τῶν ὀδόντων ἢ τῶν κεράτων του· ἡ κάτω γνά-

θος ἔχει ὀκτὼ τομεῖς, ἐξ ὧν οἱ δύο κεντρικοὶ πίπτουσιν εἰς τὸν δέκατον μῆνα, ἀντικαθίστανται δὲ ἄλλοι πλατύτεροι, καὶ οὐχὶ τόσοι λευκοί· εἰς ἡλικίαν δεκαεῖς μηνῶν, οἱ δύο ἐφεξῆς γίνονται ἀφαντοί, καὶ ὁ τόπος αὐτῶν ἀναπληροῦνται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς ἀρχήτερα· οὕτω, εἰς τὸ τέλος ἐκάστης ἐξαμηνίας, τὸ ζῶον χάνει καὶ ἀνακτᾷ τοὺς ὀδόντας του, ὥστε, ὅποταν φθάσῃ εἰς ἡλικίαν τριῶν ἐτῶν, ἅπαντες εἶναι ἀνανεωμένοι. Ἐπὶ τινὰ κατῶν μένουσιν ἰκανῶς λευκοὶ καὶ ὀμαλοί· ἀλλ' ὅσον αὐξάνει ἡ ἡλικία, τὸ χρῶμα καὶ ἡ κανονικότης αὐτῶν μεταβάλλονται βαθμηδόν, καὶ ἡ μάσπησις καταντᾷ τόσοις δύσκολος, ὥστε τὸ ζῶον πολλάκις ἀποθνήσκει, καθὼ μὴ δυνάμενον νὰ μασσῆσιν ἰκανὴν ποσότητα τροφῆς.

Ἄλλ' ἐντελέστερον δύναται νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ἡλικία τοῦ ζώου διὰ μέσου τῶν κεράτων του· διότι, ἀφοῦ γένη τριε-